

ZABYTKOWY KIELICH W POZNANIU

Kapituła Metropolitalna w Poznaniu posiada wśród paramentów kościelnych piękny kielich złożony wys. 23 cm, o średnicy podstawy 16 cm. Oryginalność kielicha polega na tym, że ma on na zewnętrznej stronie czaszy 3 napisy w języku hebrajskim (bez wokalizacji). Pierwszy to 44. wiersz 23. rozdziału Księgi Kapłańskiej:

wajedabber Moszeh et moadê ha (= Jahwe) el benê Jisrael: i ogłosił Mojżesz święta uroczyste (Jahwy) synom Izraela.
 Drugi napis brzmi: kos jeszu'ot essa' ubeszem ha (= Jahwe) ekra': kielich zbawienia wezmę i Imienia (Jahwy) wzywać będę (Ps. 116, 13).

Trzeci wreszcie napis mieści się pośrodku obu powyższych napisów, ponad wyrytym na czaszy gołąbkiem Noego (z gałązką w dziobku): emet we emunah: stałość i wierność (sc. Boża).

Prócz tych hebrajskich relikwów u podstawy kielicha znajdujemy jeszcze jeden, jest to podobizna pectorału arcykapłana z 12 kamieniami wyobrażającymi 12 pokoleń izraelskich. Inne ornamenty podstawy są już raczej chrześcijańskie: łódka do kadzidła, alba. Podobnie u podstawy czaszy widnieją ornamenty chrześcijańskie: serce Chrystusa (przebite), z którego wyrasta roślina (rzadki motyw) oraz kolumna biczowania z różgami. Jest tu też motyw roślinny — 2 gałązki połączone u dołu wstążką; czyżby to był symbol łączności Starego Test. z Nowym?

Pochodzenie i historia kielicha nie są nam niestety znane. Ale domyślamy się, że pochodzi on z XVII w., gdy to jakoby modnym było wprowadzenie motywów starotestamentowych do kościołów. Najczęściej umieszczano wtedy nad głównym ołtarzem święty tetragrammanton: Jahwe; inne napisy były rzadsze.

W naszym tekście uderza fakt, że rytownik nie wypisał dwukrotnie słowa Jahwe, które występuje w tekście Pisma św., lecz w obu miejscach zastąpił je spółgłoską „ha“ (nad którą w drugim napisie zrobił dwie krótkie skośne kreski). Dlaczego? Domyślamy się, że właścicielem czy ofiarodawcą kielicha był Żyd — konwertyta (może kapłan), który tak przywykł do zwyczajów talmudycznych, że nie odważył się wypisać świętego Imienia Bożego nawet na kielichu mszalnym. Jednym słowem — ciekawy kielich!